

יד ה' עליונה, יד ה' תחתונה.
בא וראה, כתוב נפתחו השמים
וּרְאָה מְרַאת אֱלֹהִים. מראת
כתוב חסר, להראות שבשביל
השכינה זה נאמר, שהרי וּרְאָה
מְרַאת חֶסֶד, מראה אחד. אמר רבי
ייסא, וכי שכינה לא הכל? אמר
רבי יוסי, לא דומה ראש המלך
לרגלי המלך, אף על גב שהכל
נמצא בגוף המלך.

בא וראה, בישעיהו כתוב (ישעיה
ו) וַאֲרָא אֶת ה'. ביחזקאל כתוב
וּרְאָה מְרַאת אֱלֹהִים. כאן את,
שם מראת. מה שראה זה - ראה
זה. אשרי חלקו של משה, שלא
היה נביא נאמן שלם כמותו.

וַאֲרָא אֶת ה', את דוקא. וּרְאָה
מְרַאת אֱלֹהִים, מראת דוקא.
ובדרגה אחת היו. אם כן, אז למה
לא פרש ישעיה כל זה? אמר רבי
יוסי, זה כלל וזה פרש. מה הטעם
יחזקאל פרש את כל זה? אלא
הכל הצטרף בשביל ישראל,
שידעו את החבה שחבב אותם
הקדוש ברוך הוא, ששכינתו
ומרכבותיו באו לדור ביניהם
בגלות.

אמר רבי חייא, בארץ פשדים?
והרי כתוב (ישעיה כג) הן ארץ
פשדים זה העם לא היה. למה
התגלתה שם שכינה? אם תאמר
בשביל ישראל - היה טוב
שתשרה שכינה בתוכם ולא
תתגלה. אלא כן שנינו, אם לא
היה נגלית, לא היו יודעים.

וזה שהתגלתה, מה כתוב? על
נהר כבר. על המים. במקום שלא
נטמא ולא שורה טמאה. ואותו
נהר היה אחד מארבעה נהרות
שיוצאים מגן עדן, שכתוב על
נהר כבר. מה זה כבר? שפבר היה

עליו שם יד יי', דאתגלי ידא, ולא גופא.
ותנינן, אפילו בידי, יד יי' עלאה, יד יי'
תתאה.

תא חזי, כתיב נפתחו השמים וּרְאָה מְרַאת
אֱלֹהִים. מראת כתיב חסר, לַאֲתַחְזָא
דבגין שכינתא קאמר, דהא וּרְאָה מְרַאת
חֶסֶד, מראה חד. אמר ר' ייסא, וכי שכינתא
לאו כללא. אמר רבי יוסי, לא דמי רישא
דמלפא, לרגלוי דמלפא, אף על גב דכללא הוי
בגופא דמלפא.

תא חזי, בישעיהו כתיב, (ישעיה ו) וַאֲרָא אֶת יי',
ביחזקאל כתיב, וּרְאָה מְרַאת אֱלֹהִים,
הכא את, התם מראת. מה דחמא דא, חמא
דא. זכאה חולקיה דמשה, דלא הוה נביאה
מהימנא שלימא כוותיה.

וַאֲרָא אֶת יי', את דייקא. וּרְאָה מְרַאת
אֱלֹהִים, מראת דייקא. ובדרגא חד
הווי. אי (דף פ"ב ע"ב) הכי, אמאי לא פריש ישעיה
כולי האי. אמר רבי יוסי, דא כליל, דא פריש.
מאי טעמא פריש כולי האי יחזקאל. אלא,
כלא אצטריך בגיניהון דישראל, דינדעון
חביבותא דחביב להו קדשא בריך הוא,
דשכינתיה ורתיכוי אתיין לדיירא בינייהו
בגלותא.

אמר רבי חייא, בארץ פשדים, והא כתיב (ישעיה
כג) הן ארץ פשדים זה העם לא היה,
אמאי אתגלי שכינתא תמן. אי תימא בגיניהון
דישראל, הוה טב דתשרי שכינתא בגווייהו,
ולא יתגלייא. אלא, הכי תאנא, אי לאו
דאתגלייא לא הווי ידעין.

והא דאתגלייא, מה כתיב, על נהר כבר, על
מיא, באתר דלא יסתאב, ולא שריא

מסאבותא. והוה נהרא, הוה חד מארבע נהרין, דנפקין מגנתא דעדן,

דְּכָתִיב עַל נֶהַר כְּבֹר. מֵאֵי כְּבֹר. דְּכָבֵר הָהּ. מֵאַתֵּר דְּשְׁכִינְתָא שְׂרִיא עֲלוּי. וְכָתִיב וַתְּהִי עֲלוּי שָׁם יַד יי', שָׁם, וְלֹא בְּאַתֵּר אַחְרָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, פְּתִיב וּמִתּוֹכָה דְּמוֹת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מְרַאֲיֵהן דְּמוֹת אָדָם לְהַנְהֵה. תֵּאֲנֵא בְּרִזָּא עֲלֵאָה, אַרְבַּע חַיּוֹן אֵית, דְּאִינְהוּ לְגוּ בְּגוּ הֵיכְלָא קְדִישָׁא, וְאִינּוֹן קְדָמָאֵי, עֲתִיקִין דְּעִתִּיקָא קְדִישָׁא, כְּלָלָא דְּשָׂמָא עֲלֵאָה. וַיִּחְזַקְאֵל חֲמָא, דְּמוֹת דְּרִתִּיכִין עֲלֵאִין, דְּהָא הוּא חֲמָא, מֵאַתֵּר דְּלֹא הָוֵה נְהִיר כָּל כַּף. תֵּאֲנֵא, כְּגוּוֹנָא דְּלְעִילָא, אֵית לְתַתָּא מִינֵיהּוּ, וְכֵן בְּכַלְהוּ עֲלָמִין, פּוֹלְהוּ אֲחִידָן דָּא כְּדָא, וְדָא כְּדָא.

וְאִי תִימָא לְעִילָא יִתִּיר דְּחֲמָא. תְּנִינָן, מִשָּׁה חֲמָא בְּאַסְפֵּקְלָרְיָא דְּנַהֲרָא, וְכַלְהוּ נְבִיאֵי לֹא חֲמוּ אֲלָא מְגוּ אֲסַפְקָלְרְיָא דְּלֹא נַהֲרָא, דְּכָתִיב וְאַרְאֶה מְרֵאת אֱלֹהִים. וְכָתִיב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם יי' בְּמִרְאֶה אֱלֹהֵי אֲתוּדַע וְגו' לֹא כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה וְגו', וְכָתִיב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, דְּנְבִיאִין כְּלָהוּ לְגַבִּיהּ, כְּנֻקְבָא לְגַבִּי דְּכוּרָא, דְּכָתִיב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ וּמִרְאֶה. וְלִשְׁאָר נְבִיאִים (כְּתִיב, בְּמִרְאוֹת וּלְמֹשֶׁה יי') בְּמִרְאֶה אֱלֹהֵי אֲתוּדַע. בְּמִרְאֶה וְלֹא מְרֵאת. כָּל שְׁפָן יִחְזַקְאֵל, דְּאִפִּילוּ מְרֵאתָ לֹא כְּתִיב בֵּיהּ, אֲלָא מְרֵאת חֲסֵר, וְכָל שְׁפָן דְּכָתִיב בְּמֹשֶׁה, וְלֹא בְּחִידוֹת, אֲלָא כָּל מְלָה עַל בְּרִייהּ. זְכָאָה אִיהוּ דְּרָא, דְּנְבִיאָה דָּא שְׂרִי כְּגוּוֹיֵיהּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, אִפִּין בְּאַפִּין חֲמוּ יִשְׂרָאֵל זִיו יִקְרָא דְּמַלְכֵיהוֹן, (נ"א דְּמִרְיָהוֹן) וְלֹא הָוֵה כְּהוֹן סוּמִין, וְחֲגָרִין, וְקִטְיַעִין, וְחֲרָשִׁין. סוּמִין, מִשְׁמַע דְּכָתִיב וְכָל הָעָם רוֹאִים. חֲגָרִין, דְּכָתִיב וַיִּתְּצֻבּוּ בְּתַחֲתִית הָהָר.

מִמְקוֹם שְׁשְׁכִינָה שׁוֹרָה עֲלוּי, וְכָתוּב וַתְּהִי עֲלוּי שָׁם יַד ה', שָׁם וְלֹא בְּמִקוֹם אַחֵר.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּתוּב וּמִתּוֹכָה דְּמוֹת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מְרַאֲיֵהן דְּמוֹת אָדָם לְהַנְהֵה. שְׁנַיִנוּ, בְּסוּד עֲלוּיִן אַרְבַּע חַיּוֹת יֵשׁ שְׁהֵן לְפָנֵי וּלְפָנִים הֵהִיכַל הַקְּדוֹשׁ, וְהֵן רֵאשׁוֹנוֹת, הַעֲתִיקִים מִהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ, כְּלָל הַשָּׁם הַעֲלוּיִן. וַיִּחְזַקְאֵל רָאֵה דְּמוֹת הַמְּרַכְּבוֹת הַעֲלוּנוֹת, שְׁהֲרִי הוּא רָאֵה מִמְקוֹם שְׁלֵא הִיָּה מֵאִיר כָּל כַּף. שְׁנַיִנוּ, כְּמוֹ שְׁלֵמְעֵלָה יֵשׁ לְמִטָּה מֵהֵם, וְכֵן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּלָם אַחֲזִיזִים זֶה בְּזֶה וְזֶה בְּזֶה.

וְאִם תֵּאֲמַר שֶׁהוּא רָאֵה יוֹתֵר לְמַעְלָה - שְׁנַיִנוּ, מִשָּׁה רָאֵה בְּאַסְפֵּקְלָרְיָה שְׂמֵאִירָה, וְכָל הַנְּבִיאִים לֹא רָאוּ אֲלָא מִתּוֹךְ אֲסַפְקָלְרְיָה שְׂאִינָה מֵאִירָה, שְׁכָתוּב וְאַרְאֶה מְרֵאת אֱלֹהִים. וְכָתוּב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה' בְּמִרְאֶה אֱלֹהֵי אֲתוּדַע וְגו' לֹא כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה וְגו', וְכָתוּב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בֵּא וְרָאֵה שְׁכָל הַנְּבִיאִים כְּלָם לְגַבִּי כְּנֻקְבָה לְגַבִּי הַזָּכֵר, שְׁכָתוּב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוּ וּמִרְאֶה. וְלִשְׁאָר הַנְּבִיאִים (כְּתוּב בְּמִרְאוֹת, וּלְמֹשֶׁה - ה') בְּמִרְאֶה אֱלֹהֵי אֲתוּדַע, בְּמִרְאֶה וְלֹא מְרֵאוֹת. כָּל שְׁפָן יִחְזַקְאֵל, שְׂאִפִּילוּ מְרֵאתָ לֹא כְּתוּב בּוּ, אֲלָא מְרֵאת חֲסֵר, וְכָל שְׁפָן שְׁכָתוּב בְּמֹשֶׁה וְלֹא בְּחִידוֹת, אֲלָא כָּל דְּכָר עַל בְּרִיּוֹ. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שְׁהַנְּבִיא הִזָּה שְׂרוּי בְּתוֹכֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, פְּנִים בְּפְנִים רָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת זִיו כְּבוֹד מַלְכֶם, (שֶׁל רַבּוֹנִים) וְלֹא הָיוּ בְּהֵם סוּמִים וְחֲגָרִים וְקִטְעִים וְחֲרָשִׁים. סוּמִים - מִשְׁמַע שְׁכָתוּב וְכָל הָעָם רוֹאִים. חֲגָרִים - שְׁכָתוּב וַיִּתְּצֻבּוּ בְּתַחֲתִית הָהָר. קִטְעִים וְחֲרָשִׁים -